

A nakonec jsme vysvobozeni od posledního zla, toho nejmocnějšího: od smrti, posledního nepřítele člověka a Boha. „Bůh neudělal smrt a nelibuje si, když hynou živi“ (Mdr 1,13). Všechno stvořil k životu a člověka jako svůj vlastní obraz. Láska našeho Otce je silnější než smrt. Od té chvíle, kdy se Ježíš vydal na smrt, můžeme říkat: „Smrti, kdepak je tvoje vítězství? Smrti, kdepak je tvůj dobec?“ (1 Kor 15,55). Otec nás vysvobozuje ze smrti, aby nás spolu s Ježíšem vzkřísil!

Godfried Danneels – *Přijď království tvé*

Kristova autorita

Ježíš dokázal zapůsobit na lidi a učil s velkou autoritou. Nebral od lidí peníze a jeho posluchači mohli vidět, že obětoval svůj život chudým. Byl vnímavý a uměl naslouchat, učil jako Boží muž, jako muž s autoritou. Učil jako vzdělanec.

Jeho současníci nevěděli, že jeho autorita je neomylná, protože nevěděli, že je Syn Boží. Vnímali, že jeho učení je naprosto neobyčejné. Ten učenec, který kázal s překvapivou autoritou, se projevoval jako neobvykle skromný. To bylo zvláště nápadné vzhledem k zákoníkům, kteří se považovali za Ducha svatého, ale žili úplně jinak, a hlavně nebyli vůbec pokorní. Kristova výřečnost asi nebyla zvláště pozoruhodná. Naopak jeho prostota posluchačům vyhovovala. V evangeliu se mluví o sklizni, o ptáčích, o stromech. Říkal božské věci velmi prostým způsobem. Měl spousty znalostí, ale nedával je najevo, aby zapůsobil. Mluvil a kázal s autoritou, kterou mu dal jeho otec. Stále mluvil ve jménu svého otce. Jeho pokora se všem líbila. Přizpůsoboval se těm, k nimž mluvil. Mluvil opravdově.

Jeho postoj je platný dosud. Umíme rozpoznat ty, kteří mluví opravdově, a ty, kteří mluví falešně. V televizi je to úplně charakteristické. Když někdo nemluví opravdově, divák ztrácí pozornost a přepíná. Lidi se dívají, ale ty řeči neposlouchají. Moc dobře cítí, jestli jde v rádiu nebo televizi z určitého člověka pravda, nebo ne. Nikdo nikdy neměl takovou hloubku jako Kristus.

Nerozumoval. Jeho učení nebylo založené na okázalých důkazových výkladech. Farizeové rozumovali neustále. Pořád se ho pokoušeli nachytat na různých otázkách disciplinárních, kanonických, na otázkách souvisejících s předpisy. Ježíš jejich často přihlouplé nástrahy vždycky využil ve svůj prospěch, aby se ve své odpovědi dostal co nehloub. Z toho důvodu farizeové a ti, kteří se snažili Ježíše vyvést z rovnováhy, jeho odpovědím vůbec nerozuměli. Anebo rozuměli, ale odmítali je.

Kristus vysvětloval a dokládal. Jeho řečnický talent je pozoruhodný, vždycky se vyjadřuje pomocí obrazů. I dva tisíce let poté by ti, kteří vyučují, zvláště pak kněží, měli používat obrazy. Vždyť z tolika dnešních příběhů by bylo pěkné podobenství. Můžeme předávat evangelium mnohem lépe, pokud kněží budou umět využít aktuální příběhy. My kněží máme za úkol vyučovat a měli bychom mluvit k lidským srdcím, ne hlavám.

Guy Gilbert – *Evangelium podle svatého lotra*

Další texty v týdnu

Po: Mal 3,1-4; Žid 2,14-18; Lk 2,22-40

Út: Žid 12,1-4; Mk 5,21-43

St: Žid 12,4-7.11-15; Mk 6,1-6

Čt: Žid 12,18-19.21-24; Mk 6,7-13

Pá: Žid 13,1-8; Mk 6,14-29

So: Žid 13,15-17.20-21; Mk 6,30-34

Prameny, odkazy

Meinrad Limbeck – Evangelium sv. Marka – Malý stuttgartský komentář; Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Marka; www.biblickedilo.cz;

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.

Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

biblický program brněnské diecéze 2010 - 2013

www.vezmiacti.cz

Týden
s Božím
slovem

4. neděle v mezidobí – cyklus B

1. února 2015

²¹V městě Kafarnau vstoupil Ježíš v sobotu do synagogy a učil. ²²Žasli nad jeho učením, protože je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako učitelé Zákona. ²³V jejich synagoze byl právě člověk posedlý nečistým duchem. Začal křičet: ²⁴„Co je ti do nás, Ježíši Nazaretský! Přišel jsi nás zahubit? Víš, kdo jsi: Svatý Boží!“ ²⁵Ale Ježíš ho okřikl: „Mlč a vyjdi z něho!“ ²⁶Nečistý duch posedlým zalomcoval a s velkým křikem z něho vyšel. ²⁷Všichni užasli a ptali se jeden druhého: „Co je to? Nové učení – a s takovou mocí! I nečistým duchům poručí, a poslouchají ho!“ ²⁸A pověst o něm se hned roznesla všude po celém galilejském kraji.

Mk 1,21-28

Úvod k meditaci

Boží přítomnost je vždy nesnesitelná pro Zlého. Sv. Ignác říká, že padlí andělé jsou smrtelně nebezpečnými nepřáteli lidské přirozenosti. Neberme působení padlého anděla na lehkou váhu. Není s ním žádná dohoda. Nemá smysl se s ním domlouvat, myslet si, že to jde bez rázného: „Odejdi! Mlč!“ Modleme se vždy upřímně, především v modlitbě Otčenáš, aby nás Pán zbavil Zlého.

Výklad biblického textu

Kontext: První Ježíšův zážrak podle Markova evangelia je po úvodních událostech v prvních dvaceti verších evangelia (vystoupení Jana Křtitele, Ježíšův křest, pokušení na poušti, první ohlášení radostné zvěsti – evangelia, povolání prvních učedníků).

v. 22: zasli – Evangelista Marek má velmi střídavou slovní zásobu (asi tisíc slov), ale užívá osm různých výrazů pro vyjádření úžasu. Obdiv, otvírá člověka k přijetí druhého a jeho novosti.

ten, kdo má moc – Ježíšovo učení je nové, byť z starého vychází. Není totiž jen opakováním rabínských výroků, jak bylo tehdy běžné („rabi X řekl ...“), a není pouhým rozvíjením tradice. Je to nové učení, které není ani líbivé, ani jen zajímavé, ale je mocné. Ježíš jedná s autoritou a tato jeho moc nad zlem plyne z Ducha, kterým byl Ježíš naplněn.

v. 27: Toto slovo evangelia potřebují slyšet i ti hodní a snaživí křesťané, kteří stále a stále napínají svou vůli, aby se změnili, aby se polepšili, a pak si buď „připisují“ výsledky tam, kde skoro žádné nejsou, nebo se hrouť pod tíhou zjištění, že se nezlepšili, že se nezměnili. Potřebují slyšet zvěst o moci evangelia, o moci, která může být činná v nich, která může uvolnit a vyvolat jejich snahu, jejich dobrou vůli, která ale nemůže být jejich snahou nikdy nahrazena.

K tématu

Ale zbav nás od zlého.

Zlo má mnoho podob, obklopuje nás z mnoha stran: uhranutí sebou samým, kolektivní egoismus vycházející ze srdce lidí či ze společenských struktur, násilí, konflikty – ve světě je mnoho temnoty. Ale zlo přebývá také v našem srdci, a právě zde všechno začíná. Není to ovšem nemá přírodní síla – je rafinované, inteligentní, vypočítavé. Zlo není něco, je to někdo – kníže lži. Proto se někdy modlíme:

„Vysvobod' nás od Zlého.“ Zlý, to je ďábel, dia-bolos, ten, kdo zasévá do srdcí, domovů i celých kontinentů rozdělení, a to již od počátku světa.

Zlo je velice inteligentní – má své strategie. Sami se nemůžeme zla zbavit, jinak bychom mohli Boha prosit: „Dej, ať dokážeme porazit zlo.“ Právě proto je to v Otčenáši vyjádřeno s takovým důrazem: „Zbav nás od zlého!“

Potřebujeme Osvoboditele.

Válka v srdci

Co jsme to jen zač, že dokážeme takřka zároveň ubližovat i uzdravovat? Něco rozboříme, a hned začneme znovu stavět. Co je v srdci člověka? Co mě ale překvapuje ještě více, je, jak málokdy je pokládána ještě hlubší otázka: „Co je člověk?“ Protože to, čeho si všímáme, jak v dobrém, tak ve zlém, je téměř výhradně to, co je ukazováno „ve výkladní skříni“: na jedné straně letadla a střílejší vojáci, na straně druhé ruce, které obvazují rány...

Co je člověk, že dokáže být zároveň dobrý i zlý?

Není za všemi „druhotnými příčinami“ jediná prvotní příčina, Zlo s velkým Z? Není definitivní a pravdivá odpověď skryta někde hlouběji? Nejde jen o to, že jsme tvrdí, napadáme se a bojujeme spolu. Rozséváč plevle přebývá hluboko v našem srdci. Možná, že právě zde se odehrává ten největší boj – boj o vnitřní obrácení. Patologie naší společnosti je ještě mnohem viditelnější v nemocích jednotlivců. Ano, je nezbytné pomoci zemím trpícím válkou, poskytnout humanitární pomoc, ale jen málokdy se hovoří o jiném druhu pomoci: o modlitbě. Naše ruce jsou příliš slabé na to, aby přemohly zlo a nastolily dobro. Jedině Ten, který je zdrojem všeho dobra, je dostatečně vyzbrojen na to, aby mohl zvítězit nad knížetem zla. Nebo jednodušeji: je prospěšnější než bombardéry F-16 a potravinové dávky. Neboť boj zuří také v lidském srdci.

„Osvobozená“ láska

Bůh je ten, kdo zapomíná sám na sebe a obrací se nezištně a bezvýhradně k druhému. To my bez obrácení nedokážeme. Především se musí „obrátit“ naše láska. My milujeme, „protože“ – protože druhý naplňuje naše potřeby. Lidská láska měří podle toho, jak je ten druhý milý, příjemný, sympatický... Jenže kdo je pořad milý? Kdo dokáže být ve dne v noci příjemný?

Láska, která je založena pouze na dobrých vlastnostech druhého, je velice chabá. Bůh miluje zcela jinak: nemiluje nás kvůli našim povahovým vlastnostem a schopnostem, miluje nás takové, jací jsme, s našimi talenty i chybami, s naší dobrou vůlí i s našimi nedostatky. Bůh nečeká, až se ozdobíme dobrými vlastnostmi, aby nás mohl milovat. Jeho láska tu byla dříve než naše vlastnosti. Nepředpokládá je, stvořil je. To je skutečně „osvobozená“ láska: osvobozená od svých vlastních představ, osvobozená od touhy mít a vlastnit: osvobozená k tomu, aby se mohla plně darovat.

A láska je z Boha, jediné z Boha. Bůh je ovšem větší než naše srdce. Jeho láska překonává naše hranice a pozvedá lidskou lásku do výšin božské lásky. Skrze křest vytryskl v srdci člověka pramen Božího života.

Potřebujeme opravdu vykupitele?

Moderní člověk se někdy vyrazí pokochat krásnou liturgií, a pak je nepříjemně překvapen, jestliže se setká také s výzvou k obrácení a nabídkou vykoupění. A skutečně, mnoho nových, „moderních“ náboženství“ předstírá, že je to strašně jednoduché: žádné obrácení není třeba. Jak je to možné? Člověk dosáhne štěstí speciálními poznáním, osvětlením a rozumem, nikoliv obrácením srdce a namáhavými novými začátky. Vždyť to, co člověka ničí, není prý hřích, ale pouze nevědomost. Cesta prý tedy nevede skrze lítost, odpuštění a nový způsob života, jde o „osvětlení“.

Křesťané se domnívají, že se sami spasit nemohou. Člověk si smysl života nemůže určit sám, musí mu být darován a zjeven. Pro křesťanství je charakteristické, že nauka je v něm předávána.

Křesťanství říká: Smysl bytí a odpověď na své otázky nalezne člověk vně, přesněji v Bohu. Tato odpověď může být přirozeně chápána pouze jako odpověď na otázky, které si klade hledající člověk, nepadá tazateli na hlavu jako meteorit, rodí se v nitru.

Ježíš – spasitel

V čem spočívá spása, kterou nám dal Kristus? Není to tak dávno, kdy kdejaké tričko nebo plátek zdobila tvář Ježíše, „spasitele utlačovaných“. Tu a tam měl dokonce v rukou i zbraň. Je pravda, že celé světadily našly v jeho učení mocnou oporu v boji za lidská práva. Ježíšovo učení je opravdu osvobozující: vyvádí lidi z temnot a stínu smrti a zakládá království spravedlnosti a pokoje. Přejímá prorocký jazyk Izaiáše, Amosa a mnoha jiných. Jako Nátan označí toho, kdo ukradl jedinou ovečku jejímu majiteli, protože mu bylo líto vzít ze svých ovcí a ze svého skotu (srov. 1 Sam 12,1-14). Ježíš si oškliví každé zneužívání moci i jakoukoliv touhu po moci. Když ho chtějí provolat králem, prchá. Neskloní se před státní mocí. Je na straně chudých a utlačovaných. Hlásá, že poslouchat je třeba především Boha a teprve potom lidi, že císaři patří pouze to, co je císařovo, a že člověk musí být ochoten položit život za své přesvědčení. Relativizuje lidská ustanovení: nesnese, že by se nesmělo uzdravovat v sobotní den, a přitom bylo dovoleno odvazovat svého vola nebo osla, aby se mohl jít napít.

A přece... Hlásá vysvobození a právo, ale pro sebe samého se ho vzdává. Nechá se vést „jako beránek vedený na porážku a jak ovce, která mlčí před střihači“ (Iz 53,7). Sám na sebe vztáhne píseň trpícího Služebníka z knihy proroka Izaiáše. Chce být jako ovce před střihači. Odmítá veškeré násilí: „Ježíš mu [Šimonovi] však řekl: ‘Zastrč svůj meč tam, kam patří. Každý, kdo sahá po meči, mečem zahyne. Anebo myslíš, že by mi můj Otec neposlal ihned dvanáct pluků andělů, kdybych ho o to poprosil?’“ (Mt 26,52-53).

Ježíš vysvobozuje, ale nenávidí zbraně. Je jiný než ostatní.

Spasitel, který zklamal své současníky

Ježíš je mocný vůdce: dokáže shromáždit davy, oslovit lid, přitáhnout ho k sobě. Tisíce lidí ho následovaly z Galileje do Jeruzaléma. Vychoval si žáky, vycvičil je, připravil na zkoušky a také je předem varoval. Jeho učení je jasné a program, který nabízí svým následovníkům, je dobře vymezený. Matouš mu věnuje celou jednu kapitolu, desátou, poslání apoštolů.

V naší zmatené a nejisté době touží lidé po silných autoritách. Stejně tomu bylo i u Židů, když je okupovali Římané: s netrpělivostí očekávali Mesiáše – silného muže, schopného politického lídra, který ví, co chce, a dokáže kolem sebe shromáždit lid; někoho, kdo založí nový Izrael.

Ježíš měl hodně předností. To uznávali i jeho odpůrci: měl velikou autoritu, obrovský vliv a také obrovský úspěch. Proto bylo třeba, aby zmizel. Mohlo to vést k fanatismu? Je to dost dobře možné, vždyť i dnes je mnoho sekt, které si Ježíše přivlastňují a jeho jménem posílají lidi na smrt. Je to patologie, která se objevuje kolem silných autorit a která vede k totalitárním režimům.

Ježíš však nebyl takovým typem vůdce. Byl pravým vůdcem, který nekřičí a nepozvedá svůj hlas na ulici. „Nalomenou třtinu nedolomí, doutnajícím knot neuhasí“ (Iz 42,3). Přitahuje učedníky svou dobrotou, ne silou: „Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek. Vždyť mé jho netlačí a mé břemeno netíží“ (Mt 11,29).

Nestačíme si sami

Ježíš je mnohými nazýván „učitel“. Je to rabbi, prorok, osvětlený kazatel, dobrý průvodce. Jinými slovy, je třeba být u něj, aby se člověk něco naučil, aby viděl jasněji. Vždyť on je světlem světa, jak čteme v prologu Janova evangelia: „... světlo pravé, které osvěcuje každého člověka, přišlo na svět“ (srov. Jan 1,9).

Ježíšovo učení hlásání skutečně osvěcuje celý svět a lidstvo až dodneska. Ale je to všechno? Je to to podstatné? Není Ježíš ničím víc než „svítilnou našim nohám“ (srov. Žl 119,105), která nám svítí na cestu, abychom neklopýtali? Není ničím víc než dobrým průvodcem? Nejsou evangelia nic víc než mapy, které nám ukazují cestu, abychom nebloudili v bludišti lidského myšlení a jednání? Anebo je Ježíš také moc, síla, osvobozující milost? Je jenom učitel, nebo také vykupitel?

Křesťanství je už od svých počátků ohrožováno znetvořením, herezí, která redukuje víru na pouhou moudrost a chápe „světlo svítící v temnotách“ jako pouhé vyšší poznání, vynikající filosofii – nikoli však jako „cestu spásy“. Gnóze, jak se tento směr nazývá, tvrdošíjně trvá na této představě. Věř, že k tomu, abychom viděli jasně, můžeme použít Božího světla, ale my že se budeme starat o jeho zásobování energií. Jméno Ježíš neznamená „ten, který osvěcuje“, ale „ten, který vysvobodí svůj lid od hříchů“: „Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů“ (Mt 1,21).